Вип. III. Р. 1909. Ч. 39.

ХРОНЇКА
НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ.

Справоздане за місяцї: май - серпень.

Загальні збори

(дня 12 мая, 1909 р.).

Сьогорічні загальні збори отворив голова, проф. М. Грушевський, о год. $4^1/_2$ по полудни в присутности 42 членів (окрім того 12 заграничних членів прислало повновласти для їх заступства). Розпочав їх отсею промовою:

„Зібрали ся ми зробити обрахунок діяльности нашого Товариства за останнї роки, наших здобутків і змагань ще не здійснених, і оцїнити результати.

„В житю вашої суспільности сі два роки не принесли богато ясних моментів. Надії, що розцвіли були кілька літ тому, розвівали ся з кождим днем, ронили свої цвіти з кождою хвилею. Ми сподізали ся, що нова доба Росії принесе з собою російській Україні коли не наглий, несподіваний вибух скованих сил, то можливість свобідного розвою, відроджене подавленого і приглушеного житя, успіхи суспільного і культурного розвою. Ми надіяли ся, що реформа парляментарного представництва в Австрії поправить рішучо і скоро долю тутешньої української людности, дасть задоволене її економічним і культурним потребам. Ми думали, що з сим поліпшенем політичних обставин, культурне, а в тім і спеціально наукове жите цілої України піде вже тепер темпом скорим і енерґічним, не стрічаючи на своїй дорозі сильнійших перепон, і поруч нашого Товариства повстануть многі і ріжні наукові інституції, які розділять з ним його наукові й культурно-національні завданя і тягар праці на сім полї.

„Але реформа парляментарного представництва Австрії не принесла з собою справедливого трактованя національних українських потреб, а натиск реакції звів українське жите в Росії до вузких меж самої майже культурної роботи, та й то обставленої безконечними перешкодами. Нові елементи, які були пристали до українського руху підчас днів свобод, переважно відстали від нього, коли виявило ся, як мало виглядів має він до того, щоб зараз стати великою силою політичною. Українська робота спочила далї на плечах переважно давнїх, випробованих своїх трудівників. Тимчасом розвій української свідомости в ширших масах, що дуже замітно поступає в останнїх часах, для задоволеня культурно-національних потреб тих мас вимагає значних культурних і наукових засобів, книжкової продукції, освітних і наукових інституцій, а в сучасних обставинах українського житя в Росії так трудно з тим.

„Наше Наукове Товариство зістало ся по тім усім далї, і мабуть іще чималий час зістанеть ся твердинею наукової і культурно-національної роботи, покликаною заступати своєю діяльністю те, що в нормальних обставинах повинно би вести ся цілою системою висших шкіл і наукових інституцій, не тільки для австрійської, а й цілої соборної України. І воно мусїло напружувати свої сили й енерґію, щоб дати яко мога більше для задоволення потреб нашого народу — скільки ставало його сил, а властиво — скільки

позволяли його скупо відмірені засоби, що й усіх своїх сил не давало йому проявити.

„Всіми силами змагало воно до підтримання і розвою як найтіснійших звязків між Україною австрійською і російською, в інтересах успішного розвою українського культурного житя силами всіх частей української землї. Пильнувало невтралїзувати окремішність обох частей української землї, витворену їх історією, і зверхні перешкоди, які так часто останніми часами творили ся свідомо для того, щоб паралїзувати тіснійшу національну єдність українських земель (досить згадати саме мито, наложене неправно на наші видання), і ті тенденції можливого відокремленя, можливого відгородженя російської України від впливів національного житя Галицької України, її культурного і наукового розвою, які недавніми часами проявили ся з ріжних, офіціяльних і неофіціяльних сторін.

„Щоб улекшити се духове єднанє, дати спромогу російським Українцям користувати ся культурними засобами, книжковою продукцією австрійської України, Товариство наше два роки тому заложило свою книгарню в Київі, не спиняючи ся, в інтересах поставленої мети, перед можливими матеріяльними стратами, — бо супроти всяких трудностий чужі книгарні не мали ніякої охоти держати галицьких видань. Завдяки старанній і тямущій управі книгарня ся розвиває ся гарно, приєднуючи широкі круги, і є всяка надія, що вже в другім році свого істнованя вона перестане бути пасивною, а з тим стає можливим думати про заложенє філїй і в иньших більших центрах України.

„Такою-ж прислугою для тіснійшого культурного єднаня обох частей України треба вважати і умову уложену Науковим Товариством в минувшім році з Видавничою Спілкою, від якої воно перейняло для своїх книгарень її давнїйші видання і на будуче бере в розпродаж її видання (які виходитимуть за порозумінєм з тими-ж книгарнями). Хоч умову сю зроблено з захованєм матеріяльних інтересів Наук. Товариства (з забезпеченєм добрих зисків для її книгарень), умова ся робить ту прислугу Вид. Спілці, що здіймає з неї в значній мірі тягарі і клопоти адміністрацийні, дає їй можність більшої енерґії й рухливости в сфері чисто видавничій, де вона як через свої видання, а ще більше через свій орґан (перейнятий від Наукового Товариства) „Літературно-Науко-

вий Вістник“ сповняє дуже важну роботу також в напрямі тіснійшого єднаня ріжних частий нашої землі.

„В сім-же напрямі, поширюючи крух своїх наукових звязей і впливів, ішло наше Товариство, радо відзиваючи ся на пропозиції обміну виданями, прошення відступленя даром або за значною знижкою наших видань ріжним інституціям, українським і чужим. А одною з справ, яка повинна б при найблизшій можливости бути полагоджена ним, являєть ся по моїй думці і матеріяльна підмога з боку нашого Товариства українському науковому товариству київському, що розвиває свою наукову роботу в тіснім контакті з нами, а не маючи надії ні на які підмоги з публичних фондів, мусить бути підтримане всіми чинниками нашої суспільности, а в першій лінії також і нашим Товариством, що в своїх початках користало так богато з підмог російських Українців.

„Внутрішня наукова діяльність самого Товариства визначала ся в минулім році великою інтензивністю. Показчиком може служити число засідань його наукових орґанів, що перейшло всї попередні лїта (за два роки 57 засідань секцій і 33 засіданя комісій, против 53 засідань секцій і 18 засідань комісій попереднього дволїтнього періоду). Число наукових рефератів (90 за два роки) теж дуже значне, як також і наукова видавнича продукція 16 томів, коло 300 арк. друку, не рахуючи передруків, хронїки і видань популярно-наукових. Звйили ся нові видавництва, як перший том корпуса матеріялів по історії козачини, „Студії з поля суспільних наук“ — нове видавництво, що має заступити собою давнійшу „Часопись правничу і економічну“, яка по виході X тому має перейти до новозаснованого „Правничого товариства“, що розвинуло ся з нашої правничої комісії. Сердечно витаємо заснованє сього нового товариства, що має перед собою також цїли наукові, і бажаємо йому найкращого розвитку.

„Цїлий ряд приготованих публїкацій мусить чекати черги з огляду на брак матеріяльних засобів. Готуєть ся ряд томів корпусу до історії козаччини, особливо по історії Гетьманщини XVII —XVIII в. На сю незвичайно слабо розроблену епоху нашого історичного житя, майже позбавлену всяких архивальних видань джерел, звернено останнїми роками особливу увагу нашим Товариством, і його роботи в сїй сфері матимуть велику вагу, з огляду на те значіннє, яке ся доба мала в розвою українського житя,

привівши українську суспільність до найбільшого політичного і національного усвідомленя і могутно вплинувши на долю українського відродженя".

Далї згадав голова про утрати, які понесло наше Товариство в тїснім гуртї своїх членів (смерть многозаслуженого нашого історика і діяча Вол. Антоновича, молодого історика Богдана Бучинського, проф. Пильчикова й иньших). Пригадав глубокий жаль, який проняв нашу суспільність з приводу недуги дра І. Франка, одного з найбільш заслужених і невсипущих діячів Товариства, і висловив живу радість з тої причини, що зібрані бачать нинї дра Франка серед себе в далеко лїпшім здоровлю, повного енерґії й плянів дальшої діяльности, та побажав йому ще довгої й щасливої діяльности (присутні приняли се бажане горячими оплесками). Вкінцї спинивши ся на заходах Товариства до збільшеня і лїпшого упорядкованя своєї бібліотеки і колекцій в новім льокалї, голова закінчив бажанем, щоб суспільність наша опікувала ся науковою діяльністю Товариства, а наші посольські круги не залишали енерґічних старань коло поліпшеня скупих дотацій Товариства, взагалї по мачишиному трактованого в офіціяльних сферах.

По сім покликав на секретарів д. Ів. Кревецького і д. М. Возняка, а збори вибрали комісію з дра І. Копача і д. Т. Реваковича для сконтрольованя заграничних новновластий. Комісія признала їх важними і повідомила про се збори.

О. Мих. Зубрицький поставив внесене, щоби протоколу попередних загальних зборів не відчитувано, бо він був надрукований у „Хронїцї". З причини, що сьому внесеню спротивив ся др. І. Копач і д. В. Шухевич, голова зарядив відчитане протоколу, який принято до відомости без дискусії. За те на внесене дра І. Копача ухвалено не відчитувати секретарського справозданя, лише приступлено до дискусії.

Д. Волод. Шухевич звертає увагу на спосіб збираня і зберіганя етноґрафічних взірців у віденськім „Museum für Völkerkunde" і пропонує так само поступати в музею Товариства. Висловляє також бажане, щоби Товариство давало ініціятиву у всїх справах, що дотикають Шевченка (концерти, збиране фонду на памятник і ин.). Звертає також увагу на Шевченкові акваформи в ріжних музеях (Чернигів, Суха, Варшава) і просить, щоби Товариство вислало туди людий, які поробили би студії також над тими творами поетового таланту.

Др. Ів. Копач ставить такі запитаня й дезідерати: 1) Чому протягом двох остатніх років не вибирано заступника голови Товариства. 2) Чому язикова комісія не уконституовувала ся? 3) Чому лікарська комісія не збирала ся вже кілька літ і не вважаючи на те, не розвязала ся? 4) Чому у „Хроніці“ між титулами голови подано також, що він редактор Літ. Наук. Вістника, хоч ЛНВістник має більше популярний характер і хоч із його напрямом не всі годять ся? 5) Щоби каса друкарні при ул. Чарнецького 26, приймала вкладки від членів Товариства, яким за далеко ходити на ул. Супінського 17.

Д. Вас. Білецький запитує, чи роблено які заходи, щоби придбати Товариству нових членів?

Др. В. Левицький жадає вияснення, чому доси не скликувано прилюдних наукових зборів, хоч того вимагає статут Товариства, та чому не всі дійсні члени дістають „Записки“?

На деякі з сих питань дає відповідь секретарь В. Гнатюк. І так: 1) Що до неуконституованя язикової і нефункціонованя лікарської комісії та евентуального їх розвязаня наслідком недіяльности, то такі справи належать перед усім до компетенції дотичних секцій, які повинні слідити за діяльністю утворених собою комісій та рішати, чи вони сповнили свою місію і можуть розвязати ся, чи ні. Виділ зі свого боку старав ся оживити язикову комісію, а голова Товариства скликав кілька разів її членів на засїданя. 2) Що до вплачуваня членами вкладок, то Виділ готов поручити касї друкарні і книгарні приймати їх і повідомляти про се центральну касу. 3) Що до приєднуваня членів для Товариства, то Виділ не робив у сїм напрямі ніяких заходів, бо з досвіду показало ся, що такі заходи не приносять корисних результатів. Коли хтось не відчуває внутрішного інтересу належати до Товариства і користати зі значних членських прав, то намовлений заплатить раз або два вкладку, а потім мовчить на всякі пригадки і лише непотрібно збільшає маніпуляційну роботу. Ліпше мати менше членів, але таких, що використують свої права і сповняють свої обовязки, ніж більше псевдо-членів, особливо коли зважимо, що членські вкладки грають дуже незначну ролю в буджеті Товариства. 4) Що до „Записок“, то їх висилаєть ся крім наукових інституцій лише звичайним членам і основателям, а з дійсних лише тим, які вкладають більше праці в Товариство. На підставі давної ухвали Виділу належать ся дійсним членам лише збірники дотичних секцій і „Хроніка“.

На решту питань відповідає голова проф. М. Грушевський. 1) Що тикаєть ся нескликуваня наукових зборів, то зроблено се тому, що сучасні обставини не надавали ся до наукової маніфестації, яку на перший раз хотів Виділ перевести урочисто. 2) Заступника голови не вибирано тому, що старші члени Виділу не хотіли взяти на себе обовязку заступника. 3) Що тикаєть ся зорґанізованя етноґрафічного відділу в музею, то Виділ порозумівав ся в сїй справі з ріжними людьми і сї заходи дадуть уже незадовго відповідні результати. 4) Що до ініціятиви в справах, які дотикають Шевченка, то Товариство взяло на себе орґанїзацію складок на памятник у Київі, а Шевченківські концерти уряджують у Львові всї українські товариства разом від давна, тому нема потреби зміняти сей звичай.

По сїм приняго до відомости секретарське справозданє і перейдено до касового.

Др. Вол. Охримович висловлює бажанє, щоби касове справозданє що по укладу було більше детайлїчне. Ріжні галузи підприємств Товариства (книгарня, переплетня, бібліотека, музей) належить трактувати окремо. Крім того належить докладнїйше специфікувати поодинокі касові позиції, подавати запас книжок у маґазинї і книгарнї, зазначувати грошеві dubiosa і виказувати, де льокуєть ся фонди Товариства. Так само окремо треба би виказувати гонорар членів Виділу, що побирають його за свої функції, а окремо платню функціонарів Товариства невиділових.

Бухгальтер Товариства, д. В. Угрин пояснює, що переважна часть фондів ульокована в Краєвім Союзї Кредитовім, Народнїй Торговли і Видавничій Спілцї. У білянсї розділені окремо тільки зиски і страти; пасиви й активи не розділені, бо сього вимагає форма справозданя. Инакше бракло би виказу цїлого маєтку разом. На довжниках відписано дуже значний процент і не взято до білянсу зовсїм конта довжників наукових праць.

Др. В. Охримович запитує, кілько гроший ульокувало Товариство в Вид. Спілцї і домагаєть ся все таки більшої детайлїчности та прозорости у справозданю, або бодай писаних доповнень, призначених виключно для загальних зборів.

Бухгальтер В. Угрин зазначує, що в рахункових книгах Товариства ведеть ся все детайлїчно так, як бажає др. В. Охримович, а що до льокації гроший у Вид. Спілцї, то вона зовсїм певна, бо Товариство має повне забезпеченє в маґазинї В. Спілки, який власне набуло для своєї книгарнї.

Секретарь зборів, д. Мих. Возняк відчитав тепер письмо контрольної комісії з внесенем на уділене бувшому Виділови абсолюторії, по чім принято одноголосно до відомости касове справоздане і контрольної комісії та приступлено до вибору нового Виділу і контрольної комісії.

На скрутаторів при виборі голови покликав предсїдатель зборів дра Ів. Копача і проф. М. Галущинського, при виборі членів Виділу дра Д. Лукіяновича і о. С. Борачка.

Головою вибрано на 48 голосуючих проф. М. Грушевського 47 голосами (1 картка була чиста). До контрольної комісії вибрано на внесене дра Ів. Раковського через акламацію дд. Ос. Ганїнчака, Іл. Кокорудза і Юл. Січинського.

Поки комісия обчислювала голоси, віддані на членів Виділу, перейдено до дальшого порядку зборів, зміни статута.

Секретарь В. Гнатюк запропонував такі зміни: а) До §. 3 додати точку 7: „Удержуване „Академічного Дому“ для бідних студентів“. б) До §. 5 додати точку в: „З реальностий“. в) У §. 41 замість першої стрічки вложити слова: „Всякі спори, повсталі з відносин у Товаристві, з виїмком зазначених у §. 29 і 38, точка 9, рішає мировий суд“, а далі без зміни.

Всї точки принято одноголосно, без дискусії.

При дальшій точції порядку др. Ів. Копач висловляє бажане, щоби контролю книгарнї переводжено бодай раз на рік.

Директор Ол. Борковський ставить внесене:

„З уваги на заслуги дра Івана Франка для руської літератури і науки взагалї, а з окрема для розвитку Наук. Тов. імени Шевченка, загальні збори поручають Виділови Тов-а визначити йому досмертну ренту у висоті — по змозї — що найменше 200 К. місячно“.

„Загальні збори висловлюють заразом надію, що наш загал допоможе в сїй справі Тов—у, підпираючи його членськими вкладками, купуючи його видания і т. и.“.

Голова пояснив, що Виділ признав уже минулого року значнійшу підмогу дру Ів. Франкови, як се зазначено у справозданю, та що він зорґанїзував складки в його користь, які принесли також деяку квоту. Виділ готов приступити до зреалїзованя й внесеня д. О. Борковського, але надієть ся при тім, що й инші заможнійші Товариства підуть у слїд за Наук. Тов. ім. Шевченка, бож праця дра Ів. Франка має не лише місцеве і партійне значінє, але загально національне.

Се внесене ухвалено через акламацію.

Др. Волод. Бачинський поставив по сім таке внесене:

„З уваги на потребу забезпеченя істнованя тих людий, що своєю постійною працею причиняють ся до сповнюваня цілий Товариства, Загальні збори поручають Виділови:

1) виробити для постійних функціонарів Товариства, занятих умовою працею (бібліотекарь, секретарь і т. д.) правила службові, які би поставили їх у службові відносини, відповідні їх студіям і ложеній для Товариства праці;

2) при означуваню платні увглядинти постійним урядникам, які вже довший час заняті в Товаристві, їх літа служби;

3) вкупити тим урядникам коштом Товариства минулі літа служби в пенсийнім заведеню“.

До сього внесеня вабрав голос др. В. Охримович і вказав, що людий, які працюють для Наук. Тов. ім. Шевченка, можна поділити на три катеґорії: а) Ті, що працюють для ідеї, маючи забезпечене істноване з иншого боку. б) Молоді люди, переходові, для яких не треба ніякого постійного забезпеченя. в) Ті, що посвятили свою будучність для Товариства і зрезиґнували зі служби в державних інституціях. Внесене дра В. Бачинського дотикає власне тої третьої катеґорії. Бесідник прилучаєть ся до нього, бо признає внесене оправданим.

Др. І. Копач просить поясненя: 1) Який персонал розуміє др. В. Бачинський. 2) Як розуміти вкуплюване минулих літ.

Др. В. Бачинський відповідає, що розуміє весь персонал Товариства (книгарня, друкарня, переплетня, бібліотека, канцелярія) та що пенсийний закон про обезпечене приватних урядників дозволяє вплачувати премії за попередних пять літ служби, по чім др. І. Копач прилучаєть ся також до його внесеня.

Голова, проф. М. Грушевський, завначує, що було би дуже бажаним, щоби становище урядника Товариства не було перешкодою для нього входити до Виділу, про що давнійше на загальних зборах вели ся довгі дебати в неґативнім напрямі. Просить проте збори дати тепер відповідну інтерпретацію в сій справі.

Тоді др. В. Бачинський ставить внесене: „Становище урядника Товариства не стоїть перешкодою для вибору його до Виділу Товариства“. — Се внесене піддержує також др. В. Охримович, покликуючись на анальоґію в такім великім товаристві, як „Дністер“. Оба внесеня дра В. Бачинського піддає голова під голосоване і їх приймають збори одноголосно.

Тут оголошено результат нових виборів. Голосувало всїх 48 членів, абсолютна більшість 25. Вибрані:

Як члени:	Волод. Гнатюк,	48 голосів.
	Всевол. Козловський,	48 „
	Мих. Мочульський,	48 „
	Др. Вол. Охримович,	46 „
	Григор. Пежанський,	48 „
	Др. Стеф. Томашівський,	45 „
	Іван Ясеницький,	47 „
Як заступники:	Ів. Джиджора,	43 „
	Філ. Колесса,	47 „
	Др. Ів. Раковський,	48 „
	Ос. Роздольський,	48 „

Проф. В. Білецький ставить як директиву Видїлови, щоб він у справі забезпеченя дра Ів. Франка звернув ся з петицією до краєвих і державних фондів, що принято.

Коли нїхто далї не забирав слова, голова замкнув збори о год. 7½ вечером.

Засїданя Видїлу.

V зас. дня 7 мая.

1) Підвисшено гонорар за рецензії в „Записках“ до 50 кор. від аркуша друку. 2) Признано д. Михайлови Гаврилкови, студентови академії штук у Кракові, 100 кор. підмоги. 3) Постановлено подякувати д. Зах. Павлюхови в Відни за дар 100 кор. на „Академічний Дім“. 4) Постановлено відступити даром деякі видання бібліотеці учеників IV ґімн. у Львові. 5) Принято пропозицію дра Ф. Вовка, щоб його карту розповсюдженя передмикенської культури надруковано в Петербурзї в 1.000 примірників. 6) Принято одного нового члена. 7) Вичеркнено з членської книги 28 членів з причини неплаченя вкладок.

VI зас. дня 12 мая.

1) Принято до відомости, що 12 заграничних членів прислало повновласти для заступства їх на загальних зборах. 2) Принято пропозицію, щоб книгарнї Товариства переймили від Видавничої Спілки оріґінальні писаня і переклади дра І. Франка, які вона видасть протягом року. 3) Затверджено дійсними членами в історично-фільософічній секції: а) Катерину Антоновичеву, вдову по професорі університета в Київі. б) Миколу Біляшевського, директора міського музея в Київі. в) Олександра Шахматова, члена академії в Петербурзї.

VII зас. 14 мая.

1) Новий Видїл уконституував ся так:

М. Грушевський, голова і референт наукових видавництв.

Г. Пежанський, заст. голови, технічний референт камениць і загальних адміністраційних справ.

В. Гнатюк, секретарь.

С. Томашівський, референт друкарні і переплетні.

М. Мочульський, референт книгарень.

В. Козловський, касієр, маґазинєр та рахунковий референт камениць і наукових видавництв.

І. Ясеницький, контрольор.

В. Охримович, референт правних справ.

Ів. Раковський, референт археольоґ. відділу музея.

О. Роздольський, референт етноґр. відділу музея.

2) Ухвалено висловити д. К. Бандрівському письменну подяку за ведене адміністрації камениці в часі, коли належав до Виділу. 3) Ухвалено спросити на нараду в справі акції проти побираня мита рід українських книжок висиланих до Росії, делеґатів Просвіти, Р. Педаґоґічного Товариства і Видавничої Спілки. 4) Уповажнено управителя київської книгарні поробити заходи до отвореня філії книгарні в Харкові. 5) Принято до відомости подяку філії „Просвіти" в Станіславові за даровані книжки. 6) Принято чотирох нових членів. 7) Відчитано запросини віденського комітету для обходу „Haydn-Zentenarfeier" і уряджeного з тої причини конґресу музиків, та постановлено вислати на нього, як відпоручника, д. Філярета Колессу.

VIII зас. дня 26 мая.

1) Принято буджет наукових видань на 1909 р., що представляєть ся так:

Записки, 6 томів по 2.600 К	15.600 кор.
Збірники секцій, 3 томи	8.500 „
Жерела	3.500 „
Памятки	3.500 „
Етноґрафічний Збірник, 2 томи	6.000 „
Матеріяли до укр. етнольоґії	2.100 „
Укр. руська Бібліотека	3.000 „
Часопись правнича і економічна	2.400 „
Студії з поля суспільних наук	2.400 „
Укр.-рус. Архив	1.350 „
Матеріали до бібліоґрафії	1.350 „
Хроніка (укр. і нім. видане)	1.500 „

Резерва наукових видань	3.700 кор.
Бібліотека й музей	9.000 „
Наукові екскурзії	3.000 „
Підмоги науковим робітникам	2.000 „
Разом . .	69.900 кор.

2) Постановлено внести в осени до буковинського сойму просьбу о субвенцію і предложити як залучник збірне видане творів О. Федьковича. 3) Постановлено внести до буковинського правительства подане на концесію для отвореня книгарні в Чернівцях. 4) На просьбу „Товариства українських правників“ у Львові постановлено: а) Відступити йому всї правничі виданя з опустом 40%. б) Позволити йому відбувати засїданя в канцелярії друкарні по 7 год. вечером. в) Видати ще один том „Часописи правн. і екон.“ та два випуски „Бібліотеки правничої“, по чім новозасноване Правниче товариство перебере дальше видане сих видань на себе. 5) Перейнято на Товариство від проф. Грушевського, за його згодою, дальше веденнє німецького видання його історії. 6) Принято до відомости, що вийшли з друку: а) Правнича Бібліотека, вип. IV. б) Збірник фільол. секції, т. XI—XII. в) Записки, т. 88. 7) Принято двох нових членів. 8) Признано 20 кор. підмоги „Товариству вакацийних осель“ у Львові. 9) Затверджено службову умову з управителем переплетнї і реґулямін у справі платних відпусток для робітників та слуг, предложений референтом друкарнї й переплетнї. 10) Принято норму в справі закупна книжок для книгарнї. 11) Постановлено з впливів книгарнї відкладати квоти до висоти 3.000 кор. на окремий фонд для отвореня випозичальнї книжок.

IX зас. дня 2 липня.

1) Принято до відомости, що вже виплачено половину краевої субвенції на 1909 р. в сумі 7.000 кор. 2) Принято до відомости, що на посвяченю бурси Р. Товариства Педаґоґічного був делеґатом Товариства д. В. Козловський та що зложив даток на бурсу в квоті 10 кор. 3) Принято одного нового члена. 4) Принято до відомости, що вже прийшли до музея з Мшанця 2 бойківські одяги, модель бойків. загороди і два старі образи. Постановлено заразом вислати до Київа 200 рубл. на виготовлене колекції вишивок і д. Вас. Кричевському 300 рублїв на екскурзію для за-

купна ріжних етноґрафічних предметів до музея. 4) Відповідно до директиви загальних зборів ухвалено для дра Івана Франка 200 кор. місячної підмоги, платної від 1 січня, 1910 р. Рівночасно висловлено надію, що йнші більші українські інституції визначуть зі своїх фондів також щось на сю саму ціль. 5) На внесенє дра С. Томашівського постановлено заложити при переплетни фабрику зшитків і нотаток і ввійти в тій справі в порозумінє з Р. Товариством Педаґоґічним. 6) Признано вакацийні відпустки функціонарям Товариства.

X зас. дня 9 липня.

1) Принято до відомости лист академіка О. Шахматова в Петербурзї з подякою за вибір його дійсним членом Товариства. 2) Принято до відомости, що тов. „Основа" призначило 20% доходу з розпродажи карток із портретом Т. Шевченка на фонд його памятника в Київі. 3) Признано д. Іванови Джиджорі 500 кор. підмоги на наукові студії. 4) Підвисшено платню секретареви Товариства В. Гнатюкови до 3.000 кор. річно, полишивши йому активальний додаток у дотеперішній висоті 300 кор. річно.

XI зас. дня 14 липня.

1) Признано дальші відпустки вакацийні функціонарям Товариства. 2) Ухвалено поробити деякі адаптації для бібліотеки відповідно до пляну, предложеного інжінєром д. Г. Пежанським. 3) Постановлено внести рекурс проти кари, наложеної дирекцією скарбу, за спізнене зголошенє фасії для виміру еквіваленту від камениці при ул. Чарнецького, 26. 4) Вибрано комісію з проф. М. Грушевського, В. Козловського і дра С. Томашівського для відчитаня і апробати протоколу остатніх загальних зборів. 5) Поручено в часї ферій полагоджувати пильні справи трьом членам Виділу з тим, що всї ті справи предложать опісля повному Виділови.

Засіданя секцій.

Засіданя історично-фільософічної секції.

VIII зас. дня 7 мая.

1) Д. Іван Кревецький предложив реферат п. н. „Нові виданя по бібліоґрафії українсько-білоруських стародруків“. Ухвалено надрукувати в науковій хроніці „Записок“. 2) Вислухано реферату дра З. Кузелі про працю д. В. Ґериновича п. н. „Питанє про третичного чоловіка в новійшій літературі“.

IX зас. дня 14 мая.

1) Проф. М. Грушевський предложив статю д. Ол. Грушевського п. н. „З сорокових років. III. Етноґрафічні пляни“. Ухвалено друкувати в „Записках“. 2) Д. Вол. Гнатюк зреферував статю п. н. „Селянські будинки в Мшанци“. Ухвалено друкувати в „Матеріялах до укр. р. етнольоґії“.

Зміст статї о. Мих. Зубрицького:

Автор подає на початку число всїх мешкальних будинків: ґаздівських, циганських і жидівських з 1909 р., їх розміщенє та вичислює по кілько будинків мають поодинокі ґазди. Відтак подає опис, як люди набувають дерево на новий будинок, як звозять, (кождому будуючому помагають громадяни звести матеріял лиш за одну гостину), кілько платять „майстрови“ (теслї), які заховують обряди при завязаню і як ведуть цїлу будову аж до викінченя будинку. Описано подрібно поодинокі складові части будинків, подано їх назви, вигляд будинку з надвору і в серединї. До статї долучено рисунки, що представляють плян і розмір од-

ного старшого будинку в селї, який є взірцевим для переважної части будинків; 2 рисунки, що представляють дві будівлї, одну з Мшанця, другу з сусїдного села Ґалївко, з надвору; инші рисунки представляють поодинокі части будинків і домашних нарядів. До опису додано одно оповідане, записане з уст народа про хованця, що повстав з нехрещеної дитини і служив свому братови 12 лїт. Відтак подано опис городців, які є де у кого коло хати, та вичислено, що в них росте".

X зас. дня 22 мая.

1) Д. Вол. Гнатюк предложив „Матеріяли до гуцульської демонольоґії" Ант. Онищука. 2) Д. Філярет Колесса предложив „Записи мельодій українських народнїх дум". Обі працї ухвалено друкувати в „Матеріялах до укр.-р. етнольоґії".

Зміст працї д. Ант. Онищука:

Антін Онищук, пробуваючи постійно між Гуцулами в Зеленици, Надвірнянського повіта, як учитель, зібрав у 1907—1908 р. нові матеріяли до гуцульської демонольоґії, незвичайно богатої, а доси не прослїдженої ще науково. Матеріяли ті подїлені на 5 частий: В першій части йдуть віруваня про вселенну і її прояви, отже про: гори, ріки, озера, землю, сонце, місяць, звізди, вітер, грім, веселку. — У другій части наведені віруваня, привязані до звіринного світа, отже про: медведя, вовка, рися, ласицю, борсука, лилика, кертицю, гадину, ящірки, жаби, ластівку, бузька, вудвуда, зазулю, жовну, каню, кури, оси, чмелї. — У третїй части зібрані віруваня про ростинний світ, отже про: лїс, явір, вільху, бзину, папороть, цвіт щастя, громовицю, іву. — У четвертій части подані віруваня про духовий світ, отже про душу, мерцїв, повісельників, потопельників, пявки, чугайстра, лїсовиків, чортів, планетників, блуд, закопані гроші. — В останній, пятій части наведені віруваня про земних богів: опирів, знахарів і чарівників, чорнокнижників, градівників, ворожбитів і віжлунів, відьми, вовкулаків, баїльників і баїль, песиголовцїв. Віруваня поперешпїтані все оповіданями, що повстали наслїдком вірувань; декуди число їх дуже поважне (при чортах наведено їх 62 нумери), а всї записані під диктат оповідача, через що вартість їх першорядна.

Зміст праці д. Філярета Колесси:

Думи ріжнять ся від инших народніх пісень головно своєю формою і способом традиції. Як імпровізації на звісні теми вони не мають сталої форми, а кобзар співаючи ту саму думу за кождим разом подає нову її відміну. Отже думи не доступні широкому загалови, як инші народні пісні, бо вимагають від співця довгої вправи і старанного підготованя, а навіть поетичного і музикального таланту: тому плекають їх лише професіональні співаки, кобзарі-бандуристи. Рецітації М. Кравченка (що послужили рефентови основою при обговореню ритмічної і мельодичної форми дум) виказують правильне чергованє наголосів у приблизно однакових відступах одної чвертки (♩ = приблизно 80 М. М.), яку й можна приняти за одиницю міри при означуваню ритму рецітації. Через акцентовані ноти видвигає кобзар найважнійші наголоси підходячого тексту думи, так що між дві тези припадає один, два або й більше ненаголошуваних складів тексту; від того й залежить ритмічний зміст сих малих ґруп, що містять ся між двома тезами. Хоч у кождій фразі є один або (в довших фразах) два сильнійші акценти, що домінують над иншими, то не можна в кобзарських рецітаціях перевести ґруппованя одиниць міри у такти, головно через те, що відступи між тезами бувають лиш приблизно однакові, а рецітація прискоряючи й звільняючи темпо, часто переходить у parlando і надближуєть ся до деклямації. Взагалі передане ритму думи нотовими вартостями хочби лише з приблизною вірностю насуває, дуже великі трудности.

Мельодія рецітацій М. Кравченка (як і инших кобзарів із миргородського повіта) построєна в дорийській ґамі, зміненій через підвисшенє четвертого степеня (a h c dis e fis g) попри тоніку (a) видвигає на переміну домінанту (e) до значіня другої тоніки; таким способом мельодія виказує вложенє із горішної кварти і долїшної квінти, як се буває в давних церковних ладах. Фрази музичні можна по каденціям поділити на три катеґорії; що дві або три фрази лучать ся у ґрупи, які входять з собою в кореспонденцію, творячи доволї симетрично побудовані періоди, відзначені маркантними закінченями. З фразами вяжуть ся вірші тексту, що відповідно до укладу фраз лучать ся у симетричні строфові цїлости. Однакож у кождім періоді являєть ся получене пісенних колїн в инших комбінаціях.

Коли в звичайних піснях музична строфа накидає свою сталу схему текстови, то в думах кобзар аж у хвилї співаня надає форму своїй рецітації, при чім оба елементи, поезія і музика, мають однакове значінє у твореню форми. Тут і корінить ся головна ріжниця між думою та піснею.

Думи, стоячи дуже близько до імпровізацій, переховують ся так сказати-б у плинному станї і не виказують сталої форми анї в цілости, анї в найдрібнїйших складових частях.

Порівнуючи Кравченкові рецітації із мельодіями записаними від инших кобзарів і співців дум із Полтавщини (як Плятон Кравченко, Дубина, Скубій, Бар) доходить референт до висновку, що всї вони подають відміни одногож типу пісенного, який домінує в миргородськім повітї і мабуть у цілій Полтавщинї.

Згадавши про походженє давнїйшої кобзи і пізнїйшої бандури (сї назви стали тепер сінонімами) і доторкнувши у тій звязи чужих впливів на українську народню музику автор вказує на орґанїчну звязь, яка заходить між думами, а найстаршою верствою українських народнїх пісень. Вкінцї підчеркує автор значінє кобзарських рецітацій для зрозуміня поетичної форми старинного й середньо-вічного епосу.

XI зас. дня 26 мая.

1) Проф. М. Грушевський відчитав записку дра А. Єнсена зі Штокгольма, в якій він подає плян студій над Мазепинцями. Сей плян принято. 2) Ухвалено в V т. „Укр. р. Архіва" надрукувати „Галицько-руську бібліоґрафію" Ів. Ом. Левицького за р. 1887—1889, а в VI т. за р 1890—1891. Рівночасно признано потребу заснованя окремої бібліоґрафічної комісії, яка мала би також свій орґан. На випадок її заснованя перенесено би бібліоґрафію д. І. Левицького до орґану комісії. 3) Вибрано від секції делеґатів до бібліоґрафічної комісії: Дра З. Кузелю, Ів. Кревецького, Ів. О. Левицького, проф. М. Грушевського. Постановлено звернути ся до инших секцій з пропозицією, щоби й вони вибрали таких самих делеґатів до комісії, а крім того постановлено порозуміти ся в сїй справі також із Укр. Наук. Товариством у Київі.

XII зас. дня 4 липня.

1) Проф. М. Грушевський повідомив про вихід семого тому

„Історії України Руси“. З огляду на обем тому постановлено його розділити на дві части і випустити як XII—XIII т. „Збірника“ секції. 2) Проф. М. Грушевський предложив листи В. Антоновича до Ант. Миодушевського, які ухвалено друкувати в „Записках“.

Листи В. Антоновича:

Два листи з 1856 р. представляють нам Антовича студента серед товаришів з польської студентської „української Ґміни“. В останнім, з 1903 р. Антонович-старець дає останню відповідь на тему свого розриву з польською народністю, свій обрахунок сумлїння перед товаришами-Поляками.

XIII зас. дня 9 липня.

1) Проф. М. Грушевський зреферував статю пок. Б. Бучинського п. н. „Студії з історії церковної унії. III. Мисаілів лист“. Ухвалено друкувати в „Записках“. 2) Др. С. Томашівський зреферував збірку актів д. І. Созанського п. н. „Кілька причинків до характеристики суспільного житя в 1648 р.“ Постановлено просити автора, щоби на підставі зібраного матеріялу виготовив статю.

Зміст статї Б. Бучинського:

Пок. автор малює ті обставини, в яких вийшло посланіє Місаіла до папи Сікста 1476 р. і той кружок людей, з якого воно вийшло; аналїзує лист і розкриває реакцію против сього унїонного кроку серед українсько-білоруської суспільности. Статя лишаєть ся недокінчена.

XIV зас. дня 14 липня.

1) Др. С. Томашівський зреферував статю дра А. Єнсена зі Штокгольма п. н. „Родина Войнаровських у Швеції“. 2) Проф. М. Грушевський зреферував статю о. М. Зубрицького п. н. „Деканальні й парохіяльні бібліотеки перемиської епархії“. Обі статї ухвалено друкувати в „Записках“.

Зміст статї дра А. Єнсена:

На основі листів знайдених, у штокгольмскім державнім архіві, з рр. 1715—1735, оповідає автор про заходи Анни Войнаровської у шведського правительства коло того, щоби повернено її та її дітям гроші, позичені у її мужа Карлом XII в Бендерах. За-

ходи сї довели тілько до того, що в кінци Войнаровська дістала ґарну маєтність Тіннельве, дім у Штокгольмі та значну готівку. Окрім того подає автор урядову реляцію про арештоване Войнаровського в Гамбурзї 1716, кілька документів про подружні справи та його заповіт, лист його слуги Якубовського про житє на засланю, відомости про заходи жінки, щоби визволити мужа і т. ин. В кінци розбирає автор питанє, чиєю власностю були гроші позичені шведському королеви і — на основі письма Орлика з 1719 р. — висновує, що се були фонди державні України, а не приватні, отже претенсії Войнаровських були що найменше сумнївні.

Зміст статї о. Мих. Зубрицького:

В збірцї старих грамот жукотинського деканата переховуєть ся жмуток паперів із написю „Bibliotheca decanalis". З того матеріялу довідуємо ся, що 1825 р. видала надворна канцелярія на припорученє цїсаря Франца I приказ до ґубернії, щоби вона постарала ся позасновувати деканальні і парохіяльні бібліотеки. Краєвий уряд поручив консисторови перевести се діло, а з консистора писали до поодиноких деканів, які в порозуміню з підчиненими священиками мали повідкривати сї бібліотеки. В статї подано перший обіжник із 1825 в дословній відписи, а з инших зміст переписки, яка завела ся в сїй справі поміж вичисленими властями. Поміщено також зміст бібліотечного реґуляміну, зложеного крил. Іваном Лаврівським, подано вигляд деяких формулярів, число книжок у дек. бібліотецї жукотинського дек., руські друки і вичислено книжки світського змісту. В статї описано випадки від 1825 до 1854 р.

Засїданя фільольоґічної секції.

III зас. дня 6 мая.

1) Др. І. Франко відчитав вступ до своєї історії лїтератури п. н. „Теорія і розвій лїтератури", який ухвалено друкувати в „Записках". 2) Уконституоване секції відложено на далї.

Засїданя математично-природописно-лїкарської секциї.

II зас. дня 26 мая.

1) Секция уконституувала ся так:

Іван Верхратський, директор.

Др. Volод. Левицький, заст. директора.

Др. Стеф. Рудницький, секретарь.

Др. Іван Раковський, заст. секретаря.

Делеґатом секциї до Видїлу вибрано дра С. Рудницького. 2) Сконстатовано, що лїкарська комісия не відбула від довшого часу нї одного засїданя, тому відповідно до §. 26 статута розвязано її. 3) Уложено лїсту членів фізіоґрафічної комісиї, до якої увійшли: Др. Юл. Медвецький, др. С. Рудницький, др. В. Левицький, др. Ост. Волощак, Гр. Бобяк, Сем. Сидоряк, Фед. Примак, І. Мануляк, М. Мельник, Йос. Раковський, др. М. Коцюба, др. Ів. Раковський, др. Ф. Вовк, І. Верхратський, др. Ром. Заловецький, др. Гр. Величко, Вол. Шухевич, Л. Гаванський.

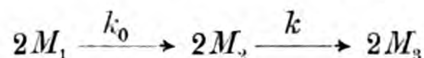
III зас. дня 10 червня.

1) Др. В. Левицький предложув працю дра Ю. Гірняка п. н. „Замітки до моно- і бімолекулярної хемічної кінетики“, яку ухвалено друкувати в „Збірнику“ секциї. 2) Принято до відомости і затверджено ухвали фізіоґрафічної комісиї.

Зміст працї дра Ю. Гірняка:

По короткім вступі, присьвяченім деяким загальним питаням, автор переходить до загальних схематів, при яких помочи уставляє ся ріжничкові рівнаня хемічної кінетики. На кількох відповідно вибраних примірах виказує ся відтак індукційно, що всї мономолекулярні реакциї при найдовільнїйших комбінациях не вимагають конечно конвенціональних схематів Оствальда до уставлюваня самих ріжничкових рівнань. Ся обставина улекшує значно рахунок або радше дає можність обминути всї довгі, дрібничкові перечислюваня, які конечні при зіставленю великого числа типів у готовій ріжничковій формі. Відтак начеркує автор коротко спосіб, яким можна вишукувати деякі випадки періодичних процесів у реакциї чотирох субстанций, послугуючи ся при тім частинною крітерією. В другій части задержує ся з початку на постепенних, бічних перемінах і показує, коли системи рівнань дають ся легко інтеґрувати. Дальше

переходить автор до синхронічних скомплікованих типів, подаючи один простий примір для моно-, а один для бімолекулярних перемін, при чім у другім випадку переводить інтеґрацію рівнаня типу Riccati. Дальшу часть аж до кінця присвячує автор вишуканю замкненого інтеґралу для постепенної бімолекулярної переміни:

$$2M_1 \xrightarrow{k_0} 2M_2 \xrightarrow{k} 2M_3$$

який остаточно подає в формі

$$y = a_1 - \left(\frac{k}{k_0} + \frac{b+1}{2}\right)\frac{a_1 k_0}{k(1+a_1 k_0 t} -$$

$$- \frac{1}{kk_0 a_1 (1+a_1 k_0 t)^{b+1}\left\{C_1 + \frac{1}{b a_1 k_0}\left(1 - \frac{1}{(1+a_1 k_0 t)^b}\right)\right\}}$$

при чім:

$$C_1 = \frac{1}{kk_0 a_1\left[a_1 - \left(\frac{k}{k_0} + \frac{b+1}{2}\right)\frac{a_1 k_0}{2}\right]}, \qquad b = \sqrt{\frac{k_0 + 4k}{k_0}}$$

а a_1 означує вартість початкової концентрації для M_1.

Засїданя комісий.

Засїданя археоґрафічної комісиї.

IV зас. дня 22 мая.

1) На пропозицию д. Вол. Гнатюка ухвалено видати збірку страстий Христових з рукописів, перехованих у нього й дра І. Франка, в „Памятках укр. мови й лїтератури". 2) Відчитано лист дра Олек. Колесси в справі виданя українських драматичних творів XVII–XVIII ст. і упрошено дра В. Щурата предложити на дальшім засїданю подрібний плян такого виданя.

V зас. дня 4 липня.

1) Проф. М. Грушевський повідомив, що др. А. Єнсен зі Штокгольма зголосив збірку листів Ф. Орлика. 2) Порушено думку видати зібрану доси кореспонденцію Ф. Орлика, друковану й недруковану, в однім томі. 3) Дискутовано над справою методи виданя археоґрафічних матеріялів: поділ на катеґорії, хронольоґія, правопись, оріґінали й копії, документи в цїлости й ексцерпти і т. ин.

Засїданя статистичної комісиї.

II зас. дня 22 мая.

Обговорювано дальше плян другого тому збірника комісиї, до якого зголосили працї: Др. Ів. Франко про село Нагуєвичі або

про про́цес за полонину Глистовату. — І. Кревецький реферат із праці Токаржа „Galicya". — М. Залїзняк реферат із книжки бельґійських інженїрів про стан промислу в Українї.

III зас. дня 8 липня.

Принято до відомости й передискутовано дальші зголошеня праць для збірника комісії: Д. Олек. Рубінштайн із Київа зголосив працю про аґрарні рухи на Українї. — Д. Омелян Саєвич готовить працю про заробкові товариства в Галичинї. — Др. Іляр. Свєнціцкий приготовляє працю про статистику угорських Русинів по парохіям з кінця XVIII ст. — Д. Мик. Залїзняк згодив ся виготовити реферат про статистичні виданя центральної комісії в Віднї.

Засїданя фізіоґрафічної комісії.

I зас. дня 10 червня.

1) Комісія уконституувала ся так, що вибрано: Головою дра Р. Залозецького; заступ. голови дра С. Рудницького; секретарем дра Івана Раковського. 2) Вислухано реферату дра І. Раковського про плян дїяльности комісії, якої головною задачею є систематичний і всесторонний розслід українських земель із фізичного боку. До працї в сїм напрямі постановлено запросити всїх українських природознавців і прихильників природознавства, для чого будуть порозсилані їм спеціяльні квестіонарі й інструкції. 3) Постановлено приступити до заснованя природописного віддїлу при музею Товариства і звернути ся до Видїлу за помочею в сїй справі. 4) Ухвалено звернути ся з просьбою до приватних збирачів, щоби свої збірки або бодай дублєти відступали природописному віддїлови музея, коли вони до нього надають ся.

Засїданя етноґрафічної комісії.

II зас. дня 6 мая.

1) Принято до відомости, що д. О. Роздольський зібрав і передав до музея 190 писанок, за що ухвалено йому подяку. 2)

Принято до відомости, що д. Ф. Колесса передав уже до друку мельодії дум. 3) Постановлено списувати мельодії з фоноґрафічних валків зараз по зібраню і упрошено д. Ф. Колессу перевести переговори в тій справі з відповідним чоловіком. 4) Постановлено віднести ся до Виділу з просьбою, щоби визначив д. Ф. Колессї підмогу на виїзд із рефератом на музичний конґрес у Відни. 5) Принято до відомости, що доси згодили ся взяти на себе редакцію пісень для приготовуваного корпуса отсї особи: а) В. Гнатюк — Колядки зі щедрівками, любовні та побутові пісні. б) Др. З. Кузеля — Баляди. в) Філ. Колесса — Думи. г) Мих. Мочульський — Купальні пісні. д) Др. Вол. Охримович і Ф. Колесса — Весільні пісні. е) О. Роздольський — Веснянки, пісні при хрестинах. ж) Др. В. Щурат — Пісні ненародного походженя і вірші (духовні, різдвяні, великодні). в) Др. Іл. Свєнціцкий — Голосіня.

III зас. дня 24 червня.

1) Принято до відомости справоздане д. Ф. Колесси з музичного конґресу у Відни. 2) Принято до відомости, що від д. О. Сластьона надійшли вже валки з зібраними ним мельодіями дум, числом 12. 3) Принято рахунок на два одяги гуцульські на манекіни і ухвалено замовити їх. Принято також до відомости, що о. М. Зубрицький прислав уже до музея модель бойківської загороди, два бойківські одяги на манекіни і два старі образи. 4) Принято до відомости, що секретарь комісії увійшов у переговори з „Жіночою Громадою“ у Львові в справі відступленя її збірки вишивок до музея. 5) Принято до відомости, що вже розпочато переписувати рукописні збірки пісень. 6) Постановлено заложити в музею окремий відділ, в якім поміщувано би фотоґрафії українських етноґрафів та короткі їх автобіоґрафії. 7) Постановлено дати на „Етноґр. Збірнику“ також німецький титул, починаючи від XXV т., а на „Матеріялах“ від XI т. 8) Призначено на найблизші томи „Етноґр. Збірника“ народні оповіданя, які записав д. Вол. Гнатюк 1897 р. у Бачці.

Участь Товариства в науковім конґресі музичнім Інтернаціонального музичного Товариства у Відни в маю 1909 р.

В днях 25–29 мая 1909 р. відбув ся у Відни науковий конґрес музичний, зорґанізований Інтернаціональним музичним товариством, а получений з празнованем столїтних роковин смерти Йосифа Гайдна. Се торжество відсвятковано цїлим рядом урочистих обходів, світлих концертів і оперових вистав історичного характеру; головна ж вага конґресу лежала в наукових засїданях, пленарних і секційних, та в виголошених при тій нагоді рефератах, що доторкали усїх важнїйших проблемів з обсягу музичного знаня.

Се був перший світовий конґрес музичний, на якім звернено увагу на українську народню музику, через що втягнено українську народню пісню в сферу порівняних студій музичних. Стало ся се таким способом, що орґанїзаційний комітет конґресовий звернув ся до Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові і окремо до проф. Філярета Колесси з запрошенем до участи в сьому культурному святї і в наукових працях конґресу. Етноґрафічна Комісія Наукового Товариства ім. Шевченка вибрала проф. Філ. Колессу своїм делеґатом на конґрес, а Товариство причинило ся до покритя коштів подорожі, признаючи участь свого члена в нарадах конґресу за важну і потрібну з огляду на приготовлюване Етноґр. Комісією виданя укр. народнїх мельодій.

Отже д. Філ. Колесса взяв участь у другій секції конґресу, що займала ся музичною етноґрафією і фолькльором. Ся секція уконституовала ся тим способом, що вибрала головою дра Е. Горнбостля з Берлїна, звісного дослїдника екзотичної музики, а заступником голови дра Ільмарі Крона, доцента унїверситету в Гельзінґфорсї, що своїми науковими працями і взірцево упорядкованим збірником фінських народнїх пісень положив величезні заслуги для музичної етноґрафії і порівняного музикознавства. При пильній участи членів секції в нарадах виголошено цїлий ряд дуже займаючих і старанно оброблених рефератів; згадаємо тут лиш про важнїйші, як: проф. Отокара Гостінського про житє, розвій і перехрещуванє народнїх мельодій, Й. Ґеца про стан дослїдів над народ. піснями в Моравії і Шлеску, Л. Куби про дальматинсько-істріянські народнї піснї, Евґ. Лїневої (з Москви) про нову методу записуваня великоруських хорових пі-

сень народних*), Армаса Лявніса, звісного збирача ляпонських народ. пісень про пентатоніку в ляпонських народ. мельодіях**), Е. Горнбостля і В. Шмідта про екзотичну музику. Особливо інтересні були реферати Ільмарі Крона про типові признаки фінських народ. мельодій та Оттона Андерссона про старинні тонації в народній музиці з особливим узглядненєм фінської і про старинні смичкові інструменти північних народів. Свої реферати ілюстрували прелєґенти співом, інстр. грою і фоноґр. продукціями. Годить ся зазначити, що деякі фінські народ. пісні в мельодиці і ритміці виказують дивну схожість і хто знає, чи не споріднене з українськими. Праці дра І. Крона дуже інструктивні, бо змагають до того, щоб можна було порядкувати народні пісні по характеристичним признакам їх мельодій. — Отто Андерссен виказує, що т. зв. середновічні лади в народ. піснях не завсїгди треба виводити від впливу церковної музики, бо сї лади в деяких народ. піснях були первісні і мабуть старші від церковних впливів; се висновок дуже важний також для дослїдувачів укр. народ. пісні.

Пр. Філ. Колесса виголосив обширний реферат про ритмічну й мельодичну будову кобзарських рецітацій, т. зв. козацьких пісень, запорозьких псальмів або дум, при чім продукував на фоноґрафі зібрані в Полтавщині рецітації кобзарів Михайла Кравченка з Сорочинець, Плятона Кравченка з Шахворостівки і др. Відчит сей викликав між членами секції велике заінтересоване кобзарською музикою і живу дискусію, в якій забирали голос проф. Гостінський, др. Горнбостель і Л. Куба***).

---

*) Звісна річ, що й на Україні, н. пр. в Миргородщині співають ся народ. пісні хором, в якім попри головну мельодію визначують ся т. зв. підголоски.

**) На українські і в. руські народ. пісні з пентатонїчним устроєм звернув увагу П. Сокальський (Русская народная музыка).

***) Реферат проф. Ф. Колесси враз із зразками нотних записів кобзарських співів надрукований уже у справозданю із музичного конґресу, яке й небавом появить ся. Годить ся тут згадати, що кобзарські мельодії, які проф. Ф. Колесса минулого лїта зібрав у Полтавщині на фоноґраф, доповнені новими збірками Ол. Сластьона і Лар. Квітки та переведені на нотне письмо, друкують ся уже в XIII т. Матеріялів до укр. етнольоґії; там то й появить ся обширна праця Ф. Колесси про музичну форму дум.

Літературно-наукові дезідерати
для ювілейного обходу сотих роковин уродженя
Тараса Шевченка.

(Читано на засіданю Язикової Комісії).

Перед 10 роками вся Україна поклонила ся Ів. Котляревському за те, що видобув в погорди наше рідне слово — те звено, яке міліони одиниць лучить в одну велику сімю. За 4 роки мине 100 літ від часу, коли прийшов на світ ґеній, що зумів те наше рідне слово поставити на сторожи коло нас тоді, як нас вже до краю окрадано. Воно спасло нас. Йому ми завдячуємо нині всю нашу народну свідомість — свідомість наших давних кривд і нових прав, свідомість подвигів та упадків минувшини і тих нинїшних одушевлень та поривів до всього, чим нас будуччина вабить. З чарівної сили Шевченкового слова виплила вся наша народна сила і енерґія і випливати-ме так довго, як довго треба нам буде її для здійсненя Шевченкових ідеалів, що стали ся давно вже нашими. Се в нас нині вже неоспорима правда, що всі наші дотеперішні тріюмфи були і всї наші будучі тріюмфи будуть тріюмфами Шевченка. В австрійській Україні одним з найблизших таких тріюмфів його повинен бути 1911 р. ювілей 100-их роковин уродженя М. Шашкевича, бо і його почини були-б засніти ли ся, коли-б не понесла їх наперед могуча филя Шевченкового слова. Тому й приготованя до того ювілею повинні вийти частиною приготовань до ювілею Шевченка

Не начеркуючи проґрами загально-народного обходу великого ювілею, до чого покликані всї наші національні інституції та орґанізації по обох сторонах Збруча, ми даєм передовсім ініціятиву

до приготованя літературно-наукового зїзду, начеркуючи проґраму праць, які до того зїзду належало-б виконати.

Першим і при всякій студії про Шевченка необхідним підручником буде як найповнійша

(I) **Бібліоґрафія писань Шевченка і про Шевченка.**

Поважну основу для такої бібліоґрафії дав Комарів. Инші доповнили її в части. Дальше доповнене повинно б узгляднити й публікації, що посередно дотикають поета, приміром мемуари, статї публіцистичного характеру і т. п. Повно і всесторонно оброблена бібліоґрафія могла-б вийти лише при участи кількох осіб з російської і австрійської України. Була-б вона незвичайною полекшею для цілого ряду студій над Шевченком. Передовсїм полекшила-б вона дві працї, які для дальших студій все будуть вихідним пунктом і тому мусять бути виконані:

(II.) **Огляд українських студій про Шевченка,**

(III.) **Огляд чужих відзивів про Шевченка.**

До першої з названих праць у нас вже дещо зведено разом у ріжних моноґрафічних студіях. До другої почин дав Трохим Звіздочот (Зїньківський).

Посунути наперед і поглубити студії про Шевченка можна лиш тодї, коли маєть ся повне і критичне видане всїх його писань. Останнї часи дали нам вже поважні проби таких видань. Але щоб мати змогу усунути всякі поважнійші сумнїви, з якими повне, критичне видане Шевченкових писань може зустріти ся, щоб ті писаня видати і хронольоґічно і вірно і з усяким коментарним апаратом, треба наперед зладити:

(IV). **Реєстр усїх Шевченкових автоґрафів,**

а в звязку з тим реєстром дві студійки:

1) Про Шевченкову правопись в автоґрафах,

2) Про чужі справки в Шевченкових автоґрафах.

Перша з тих студійок була-б інтересна о стільки, о скільки могла-б кинути світло і на відношене Шевченка до порушеної

в його часах правописної квестії. Друга важна не лише з погляду на ту ролю, яку приписував собі Куліш у відношеню до Шевченкових писань.

В тіснім звязку з реєстром автоґрафів остає:

(V.) Хронольоґія Шевченкових писань.

Величезну заслугу в усталеню такої хронольоґії положив недавно В. Доманицький. Як важне се діло, знає кождий хто трібував здати собі справу з розвитку поетичної творчости якого-небудь автора. Клясичним приміром тут може бути оцінка Шевченкового Послания „До мертвих і живих і ненарождених“ у звязку з присвятою „Н. В. Гоголю“ — оцінка, що не випадає на користь „Послания“ як раз тому, що в нім на початку поет уже переспівує себе самого, повтаряє свій ранний концепт. Після того, що для хронольоґії Шевченкових писань зробив В. Доманицький, до нових здобутків може привести передовсім

(VI). Критична біоґрафія Шевченка,

для якої потрібний не лиш

1) Огляд біоґрафічних писань про Шевченка,

2) Огляд нових причинків до біоґрафії Шевченка

але і

(VII). Виданє кореспонденції Шевченка

(VIII). Визисканє писань Шевченка для його біоґрафії,

з яким вяжуть ся праці на такі теми:

1) Національно-політичні погляди Шевченка.

2) Релігійні погляди Шевченка.

3) Фільософічні погляди Шевченка.

4) Відношенє Шевченка до народа.

5) Відношенє Шевченка до української літератури і її репрезентантів.

6) Шевченко як оказійний поет.

7) Фактична основа Шевченкових епіграматичних писань.

8) Фактична основа Шевченкових еротиків.

9) Поезія семейного житя у Шевченка.

10) Літературна культура в Шевченка, т. є. виказане його лектури на основі студії творів.

В кінци і непочинані в нас доси

(IX). Стильометричні студії про Шевченка

приспорили б дещо для усталеня хронольоґії Шевченкових писань. Узгляднюючи еволюцію стилю в поета, вони рішучо можуть промовити за приналежностю хронольоґічно неозначеного твору до раншої або пізнійшої доби творчости. А основуючись на залежности поетичного вислову від психічної орґанізації поета, можуть дати підставу до рішеня, які твори, приписувані Шевченкови, належить остаточно уважати за

(X). Спурії між Шевченковими писанями.

Всї названі доси праці мали-б у результаті передовсїм дотеперішню оцїнку Шевченка в нас і на чужинї, його біоґрафію і його писаня в повнім, хронольоґічнім і критичнім виданю. Для нового скоментованя ювілейного виданя Шевченкових писань належить не лиш перевести ревізію дотеперішних студій над ними, але й поробити нові студії бодай на такі теми, яких конечно вимагає

(XI). Всесторонний розбір Шевченкових писань.

1) Естетика Шевченка:

- а) Лїрика.
- б) Епіка.
- в) Драматизм.
- г) Настрій і плястика.
- д) Гумор.

2) Психольоґія в Шевченка.

3) Народна пісня в Шевченка.

4) Ритміка в Шевченка.

5) Поетичні форми в Шевченка.

6) Історія в Шевченка (як предмет поезії і як вираз її).

7) Етноґрафія в Шевченка (побут, звичаї, віруваня).

8) Народнї приповідки в Шевченка.

9) **Духовна вірша в Шевченка** (Богогласникового типу). Її міг знати Шевченко не тільки з уніятського „Богогласника“, але і з традиції (vide: Демуцький: „Лира“).

10) **Персонаж і мотиви в Шевченка.**

11) **Сліди малярських студій і занять у Шевченковій поезії.**

12) **Романтичні набутки в Шевченка.**

13) **Романтичний погляд на силу слова в Шевченка.**

14) **Славянофільство в Шевченка з закроєм на месіянізм.**

Спеціяльного розбору вимагали-б

(XII). **Поодинокі поеми.**

1) **Гайдамаки в світлї історії.**

2) **Великий льох як містерія.**

3) **Жерело концепції Неофітів.**

4) **Жерело концепції „Марії“.**

„Великий Льох“ сам Шевченко назвав „містерією“. Чи драматична форма поеми, в якій через сцену пересуваєть ся живо три партії фіґур, усе трійками, зі своїми гумористично сатиричними розмовами на більше і меньше актуальні теми, партії фіґур таємничого походженя і реальних дідів-лірників, що свою появу на сценї оплачують власною шкірою — чи те все не пригадує старої містерії у вертепній формі з її diablerie, з її світовими типами, між якими все на кінци мусить бути дід — добича несподїваної Смерти? З того погляду „Великий Льох“ формально вказував би на звязок Шевченкової творчости з творчостю XVII і XVIII в.— Концепція-ж „Неофітів“ вийшла з якоїсь історичної фабули. З першого джерела, з таких писателїв доби переслїдованя християн, як Светоній, Шевченко не міг її взяти. Взяв певно з другої руки, з якогось учебника римської історії. З якого? Той підручник кинув би світло може й на инші клясичні ремінїсценції в Шевченкових писанях. — Жерело концепції „Марії“ без сумніву жидівське. Яке? Чи не глядати його між такими писанями, з яких виплили, приміром, і концепції „Леґенд“ Немоєвського.

При розборі поодиноких поем чи освітлювані поодиноких квестій може вирнути ще потреба таких спеціяльних студій:

(XIII). **Московські писаня Шевченка в їх відношені до українських.**

(XIV). **Перекладні проби в Шевченка.**

(Псалми, Слово о П. І., польські поети).

Для належитого зровуміня тексту Шевченкових писань конечно потрібний в кінци належито оброблений і точний

(XV). **Словар до Шевченкових писань.**

Він повинен узгляднити не лиш поодинокі слова в їх значінем, але і фрази, з фонетичними, морфольоґічними та синтактичними варіянтами, з наголосом. Поклалось би таким словарем конець усім фальшивим фільольоґічним інтерпретаціям, які появляють ся не лиш у шкільних учебниках, але і в виданях Шевченкових писань, де стрічаємо такі толкованя, як: нічого робить [не сказали б на сміх] = нічого не порадиш, дарма; не потурай = не давай ся, не уступай; той тузами обіра* свата в його хаті = той стусанами, штурканцями частує свата; віжечки = коромесло.

На основі порядного словаря можна вже легко дати студії про

(XVI). **Шевченкову мову.**

1) Лексікальний засіб.
2) Фонетика і морфольоґія.
3) Складня.
4) Наголос.
5) Архаізоване у звязку зі змістом.

Повна оцінка заслуги Шевченка у збогаченю літ. мови, розуміеть ся, була-б можлива аж тоді, коли-б оцінено заслуги попередників його. Тому передовсім пожадані-б були:

(XVII). **Словарі до писань попередників Шевченка:**

бодай важнійших, від Котляревського почавши (Котляревського, Артемовського, Квітки, Гребінки, Метлинського).

Аж виконане всїх намічених доси праць уможливило-б:

(XVIII). **Повне, критичне видане писань Шевченка**

і (XIX). **Студію про розвиток поетичної творчости Шевченка.**

Дальші студії відносились би вже до значіня Шевченка в розвитку нації і її письменства.

Передовсім важна була-б праця на тему:

(XX). Культ Шевченка в його розвитку.

Підготоване до такої праці повинні дати студії про:

1) Повні виданя писань Шевченка.

2) Популярні виданя.

3) Писаня Шевченка в шкільних читанках.

4) Писаня Шевченка в темах шкільних задач (по печат. звітам).

5) Писаня Шевченка в Антольоґіях.

6) Драматизоване Шевченкових писань.

7) Музичні композиції до Шевч. писань.

8) Живі образи з Шевч. писань.

9) Поезії про Шевченка.

10) Торжественні бесіди про Шевченка.

11) Відношене клєру до Шевченка.

12) Відношене простого народа до Шевченка.

13) Відношене москвофільства до Шевченка (позітівне, як до поета провінції і неґатівне, як до сепаратиста, атеїста і анархіста).

14) Фальшоване писань Шевченка (для цілий школи передовсім, з огляду на фальшиво поняту мораль, реліґію, або й політику, із за чого оперувало ся всї тексти, де явив ся Лях, апостольський чернець, батюшка царь, куций Німець узловатий, а хочби тільки бугай).

Образ ширеня Шевченкових писань у ріжних виданях був би вельми інтересний. Показав ся-б звязок між ним і розвитком зрозуміня поета серед суспільности, яке ілюструють усякі бесіди і поезії про нього. Показалось би, що кожде поколїнє має свого Шевченка, так як кождий час має свої інтереси, які стараєть ся освятити авторітетом поета. Виступило-б також стілько ріжних Шевченкових фізіономій, кілько бумо чи є у нас усяких партій. І стало-б ясне, що так воно і дальше буде. Стало-б ясне передовсім те, що доси ми спопулярізували Шевченка реформатора, аґітатора, публіциста, але не Шевченка-поета. Се діло будуччини.

Історія ширеня Шевченка в школї була-б мірилом опановуваня тої школи через що-раз дужший наш національний рух. Кілько то поем Шевченка не мало місця в давних Читанках — тих поем, що тепер їх туди вже введено?

Музикальне ілюстроване Шевченкових пісень чи поем показало-б, що воно мусить опертись на фільольоґічнім поясненю, на фільольоґічнім коментари. Інакше музика може про себе вийти й гарна, але в приложеню до Шевченкового тексту фальшива і погана. Драстичний примір — галицька композиція „Минули літа молодії“. Шевченко каже:

Сиди ж один собі в кутку,
Не жди весни, — святої долї!
Вона не прийде вже нїколи
Садочок твій позеленить,
Твою надію оновить
І думу вольную на волю
Не прийде випустить...

Композитор не зрозумів тексту. По слові нїколи вліпив точку — дав спору музикальну павзу. З infinitiv-ів (позеленить, оновить, випустить) зробили ся futura. І Шевченкова пішла до чорта — вийшло аж три нїсенїтницї. Розумієть ся, не Шевченкові вже, але композиторові. Таких карикатур нема в Лисенка. Але з показаного пункту подивити ся і на Лисенкові композиції було-б інтересно. Вийшло-б, що є якась ріжниця між тими композиціями Лисенка, для яких була в нього добра школа в гармонїзації народних пісень, а такими, як „Бють Пороги“.

Вінцем показаних студий була-би студія про

XXI. Ролю Шевченка в національно-полїтичнім відродженї України.

Вплив на лїтературу засвідчують найкрасше:

XXII. Наслїдувачі Шевченка

(вже від 50-их рр. м. ст. до нинї, з Федьковичем на верху).

Ширенє Шевченка між чужинцями задокументовують:

XXIII. Переклади його творів.

При критичній оцінці перекладів вийде нераз на верх своєрідність Шевченкової поезиї, яка перекладчикам нераз ставить непереможні трудности і доводить часто до таких карикатур як в московськім перекладі поемки: „Огні горять, музика грає“: де читаємо: Огни горять, орхестръ (?) играетъ“. Смішний „оркестръ“ зложений зі скрипки і решетця та ще може з цимбалів!

Ми не маєм претенсії до вичерпаня тем з обсягу студій над Шевченком. Не одну можна-б ще докинути, не одну змодіфікувати. Наші дезідерати мають лиш характер ініціятиви. Мають на ціли показати, як велика ще перед нами праця, до якої повинні взятись усі, хто чує в себе призванє до неї.

Львів, дня 10 падолиста, 1909.

Др. В. Щурат.

Квестіонар

у справі записуваня похоронних звичаїв і голосінь.

Етноґрафічна Комісія маючи намір видати збірку похоронних звичаїв і збірку голосінь, подає отут два квестіонарі в сій справі і просить усїх, хто має до сього змогу, записувати дотичні матеріяли як найповнійше і найдокладнійше.

I. Звичаї.

1. Які знаки віщують смерть і хто їх видить або чує? Які сни або пригоди проповідають смерть?

2. Як заховуєть ся родина, кревні і гості в присутности умираючого і яких придержують ся приписів, щоби душа відійшла в спокою? Як представляють собі смерть?

3. Що роблять з тїлом небіжчика? Хто його миє, чеше і убирає, що роблять з водою, нігтями і волосем, якої уживають одежі? Де дївають солому з сїнника, на якім лежав мерлець?

4. Де кладуть мерця, на стіл, чи на лавку, куди ногами і як убирають катафальок?

5. Як приладжують, кладуть і убирають тіло жінок, нежонатих і незамужних та дітий?

6. Хто робить трумну, з чого, коли і за що?

7. Які робить ся заряджeня в хатї і в господарстві на випадок смерти хазяїна? Чи не спускає ся худоби з припону?

8. Як повідомляєть ся про смерть сусїдів, свояків і як значить ся хату, де лежить мерлець?

9. Хто має приступ до хати мерця і коли? Що говорить ся при тій нагоді з родиною?

10. Чи пересиджують ся ніч при мерци і що тоді робить ся? Чи співають ся пісні і які? Чи є тоді в звичаю бавити ся і яких уживають ся забав? Докладний опис. Котрі з тих забав уживають ся лише при мерци?

11. Як відбувають ся похорони, що тоді робить родина і чужі? Як пращають ся з мерцем і чи не ходять довкола діжі (стола) або чи роблять що з мерцем? Хто вкладає тіло до труми? Чи нема звичаю дивити ся тоді в вікно?

12. Що дають до труми? Чи стукають о поріг і чи отвирають вікно?

13. Як несуть мерця на цвинтар і до церкви? Хто несе? Чи не уживають до того возів або саний і чи не приписано брати до того волів?

14. Хто копає гріб і за що? Як робить ся гріб?

15. Що ставить ся на гріб? Чи нема в звичаю кидати там розбитий горнець або черепи?

16. Чи справляють комашню, коли і як? Коли йде ся на гроби і яких звичаїв придержують ся в дома по похоронах? Чи нема звичаю красти по похоронах? Як відбувають жалобу і чого не вільно робити в селї на випадок смерти? Чи гасять по похоронї світло в хатї і лишають для душі поживу?

17. Що дїєть ся з душею по смерти? Що оповідають люди з тамтого світа? Як представляють собі рай і пекло?

18. Що робити, щоб мерлець не ходив по світї? Що то є опирі, перелесники, лїтавці і що проти них робити?

19. Що дїєть ся з нехрещеними дїтьми, що з жінками, що лишили малі дїти?

20. Де ховають потопельників, повисїльників і самоубійців і що про них кажуть?

II. Голосїня.

1. Чи є звичай голосити по умерших?

2. Хто голосить? Рідня, чи наймані плачки?

3. Чи голосять усї члени родини, чи тілько деякі особи, і в якім порядку?

4. Чи голосять і мужчини?

5. Як нема рідні, чи голосять чужі і то з власної волї, чи нї?

6. Кілько і як платять плачкам? (Грішми — натуралїями — угощенєм?)

7. Чи у плачок тексти голосінь незмінні, чи за кождим разом зміняють ся?

(Голосіня плачок належить записувати докладно, з поданем імени плачки, її віку, від коли займаєть ся сим ділом, місцевість).

8. Чи принято учити ся у професіональних плачок голосити?

9. Чи переймають одна від другої голосіня? А може і вправляють ся наперед жінки в своїх кружках у голосіню?

10. Чи не вміти голосити вважаєть ся великим соромом, а вміти голосити приносить честь?

11. Які голосіня бувають: прозою (звичайною мовою), чи стихами? Котрі вважають ся красші?

12. Чиє голосінє більше подобаєть ся, дуже голосне, чи дуже довге?

13. Чому плачуть: чи щоб віддати послідню услугу, чи для відпущеня гріхів?

14. Коли зачинають голосити? (В хаті зараз по смерти, при укладаню на лаві, в труну, при виносї, по дорозї на кладовище, на могилї?)

15. Чи голосять на поминках — в третини, девятини, сороковини, річницю; на Святий вечір, Великдень, Задушну суботу?

Голосїня рідні й неплачок можна записувати без подаваня назв осіб, але належить вказати, хто за ким плаче (мати за дитиною, вдова за мужем, дочка за батьком...), та місцевість.

16. Чи нема в вас жартовливих голосінь (перелицьованих, насмішливих пародій)? Які вони?

Зібрані матеріяли належить посилати на адресу Етноґрафічної Комісії Наук. Товариства ім. Шевченка у Львові, ул. Супіньского, 17.

Конкурс

на запомоги з фонду А. Бончевського.

Відповідно до вимог фондаційного акту, надрукованого в „Хроніці“ (1903, ч. 14, ст. 6—7) та додаткової ухвали Виділу (також, ч. 23, ст. 1 і 3) оголошуєть ся отсим конкурс на чотири зворотні запомоги з фонду пок. Антона Бончевського в сумі 700 кор. разом, призначені для студентів уніерситету світських факультетів. Кревні фондатора мають першенство. Наділений запомогою має підписати реверс, у якім зобовяжеть ся звернути побрану запомогу фондови, скоро зможе. Удокументовані подання належить вносити на адресу Виділу до дня 20 падолиста 1909, а на їх зворот залучити марку на 45 сотиків.

За Виділ:

М. Грушевський, голова.

В. Гнатюк, секретарь.

Справозданє з бібліотеки

за час від 1 мая до 31 серпня 1909 р.

I. Відділ книжок.

а) *Загально.* В часі від 1 мая до 31 серпня 1909 р. вписано в картковий катальоґ 755 нових чисел (16.183 – 16.938) у 1.262 томах і випусках; нових періодиків і томів дописано до давнійших 821. Разом вписано в катальоґ 2.083 нових томів і випусків. У бібліотечну інвентарну книгу переписано 2.747 чисел (12.500—15.247).

Для бібліотеки закуплено: книгарською дорогою 157 тв. у 170 т. і в. + 150 укр. переп. карток (до збірки) за 544·60 к.; антикварською й приватною — 135 тв. у 183 т. і в. за 623·19 к. передплата дальших 5 пер. видань — 123·75 к.[1]): разом 292 творів у 353 т. і в. + 5 пер. вид. + 105 укр. переп. карток за 1.291·54 к.

З обміну з науковими інституціями, редакціями наукових журналів й приватними особами бібліотека дістала 531 т. і в. + 155 дрібних друків (еп. пастирські листа, currenda ad clerum, ordinationes, окружні посланія, розпорядки світських властий, оповістки й ин. — з рр. 1757—1887) + альбом фот. руїн Манявського Скиту. З дарів прибуло 926 т., в., бр. і дріб. друків + 1 мапа + 1 фот. + 8 укр. переп. карток. Разом з купна, обміну й дарів: 1.965 томів, випусків, брошур і дрібних друків + 5 пе-

---

[1]) Передплачено: Historisk Tidskrift (Штокгольм — за рр. 1882—1910), Przegląd Historyczny (Варшава), Przewodnik bibliograficzny (Краків), Wörter u. Sachen (Гайдельберг), Вістник державних законів (Відень).

ріодичних видань + 1 мапа + 1 фотоґрафія + 113 укр. переп. карток. Часописий приходило до бібліотеки 74.

Дарували отсї інституції, видавництва й особи: 1) А. Андрохович — 3 т.; 2) др. Б. Барвінський — 1 бр.; 3) К. Беднарський — 14 бр. + збірка дріб. друків; 4) Вид. „Biblioteka Lwowska“ — 4 т.; 5) Вид. „Універзальна Бібліотека“ — 1 бр.; 6) др. А. Бурачинський — 1 т.; 7) Холмське Св.-Богоявленське Брацтво — 1 т.; 8) Укр.-р. Вид. Спілка в Канадї — 1 бр.; 9) М. Возняк — 6 т. і бр.; 10) І. Галап — 3 т.; 11) В. Гнатюк — 2 бр.; 12) М. Грушевський — 15 т. і бр; 13) В. Доманицький — 80 т., бр. і в.; 14) В. Дорошенко — 18 т. і в; 15) др. А. Єнсен (Штокгольм) — 8 т. + 1 фот., 16) М. Ґавлїк — 1 бр.; 17) о. М. Журкевич — 1 т.; 18) В. Загайкевич — 18 дріб. друків; 19) Б. Заклинський — 10 т. і бр. + збірка дріб. друків; 20) М. Залїзняк — 1 т.; 21) В. Іванович — 5 т.; 22) О. Іванчук — 129 т. і бр. + збірка дріб. друків; 23) Ред. „Каменярів“ — 1 бр.; 24) Д. Катамай — 1 т.; 25) В. Козловський — 3 т.; 26) К. Колцуняк — 17 т.; 27) по пок. Ол. Кониськім — 389 творів у 477 т. і бр.; 28) др. Л. Коссак — 11 т; 29) Ів. Кревецький — 1 бр.; 30) В. Кульматицький — 1 бр.; 31) др. Ол. Кулачковський — 4 т.; 32) М. Ловинський — 3 бр; 33) др. В. Мансікка (Гельсінґфорс) — 1 т. + 1 бр.; 34) А. Онищук — 2 мапи; 35) В. Поповицький — 2 бр.; 36) М. Пасїчняк — 20 дріб. друків; 37) Ред. „Прапора“ — 1 бр.; 38) М. Проць — №№ „Волї“ з 1900 — 1906 рр.; 39) Т. Реваковнч — 10 бр. і дріб. друків; 40) др. Іл. Свєнціцкий — 1 т.; 41) Ів. Созанський — 7 т; 42) Кр. Тов. урядників і священиків — 5 бр.; 43) Г. Хоткевич — 3 т. і бр.; 44) В. Щербаківський — 2 т.; 45) др. В. Щурат — 8 укр. переп. карток; 46) Ів. Чупрей — 5 бр.; 47) о. Ів. Ясинський — 3 т.; 48) о. К. Ясеницький — 16 т.

До переплету віддано в часї обнятім сим справозданєм, 102 бр. До дублєтів відложено 362 т., бр. і вип.

б) *Старі друки.* У відділї стародруків прибуло в часї від 1. V — 31. VIII 1909 р. 16 чисел у 16 томах, а то: чужих 9 чч. у 9 тт. — українських 7 чч. у 7 тт. З кінцем серпня с. р. було отже: І. церковно-славянських й українсько-білоруських стародруків — 103; II. стародруків на чужих мовах — 223 у 261 томах.

II. Віддїл рукописів.

У тім часї збогатив ся рукописний віддїл такими новими дарами: 1) Р. Заклиньский — 1 рук. (новий); 2) В. Ривюк — збірка маєтково-правних актів кін. XVIII — поч. XIX вв. села Перерosля, Надвірн. пов.; 3) о. Ів. Созанський — а) збірка віршів ріжних авторів у честь Мих. Качковського (1862—1863 рр.); б) копія IV-тої части „Енеїди" Котляревського (1-ша пол. XIX ст.); 4) др. Ів. Франко — а) Мнѣніе адмирала Мордвинова члена Государственнаго Совѣта представленное Государю Императору въ 1827 году; б) Записки исправляющаго должность военнаго губернатора города Каменца и подольскаго гражданскаго губернатора о состояніи губерніи (1-ша пол. XIX ст.); 5) о. К. Ясеницький — Explicatio Theologiae Dogmaticae (виклад проф. Гриневецького на львівськім унїверситетї 1799 р.).

Всїм Вп. жертводавцям Управа Біблїотеки складає щиру подяку.

Від пол. 1909 р. приступила Управа Біблїотеки до видавання спеціяльних виказів бібліотечних браків п. з. **Desiderata**, які будуть появляти ся в міру потреби — частїйше або рідше, в більшім або меншім обємі. Цїлю сього видавництва буде — подавати до відома нашого загалу всї бажаня — desiderata нашої біблїотеки головно з обсягу т. зв. ukrainica й тим способом звернути увагу на згадану інституцію ширших, чим дотепер, кругів нашої суспільности, пригадувати їм постійно їх супроти неї обовязок і в результатї — приспішити комплєтоване і зріст сього одинокого українського наукового книгозбору. Перший випуск згаданого видавництва вже вийшов з друку[1]) й обіймає виказ тих *галицько-буковинсько-угорських видань з 1801—1835 рр.*, а також *виказ 56 українських часописий* (Австро-Угорщина, Росія, Америка) з *рр. 1880—1908*, яких у нашій біблїотецї або нема зовсім, або є тільки дефекти. У дальших випусках „Desiderat-ів" буде поданий дальший виказ гал.-бук.-угорських видань за період від 1835 р. аж до найновійших часів, потім такий самий виказ українських видань ка кордоном (Росія, Америка й ин.), виказ україн-

---

[1]) Desiderata Біблїотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. № 1. У Львові, 1909. Ст. 17.

ських стародруків й ин.; від часу до часу буде подавати Управа Бібліотеки також систематичні desiderata з обсягу спеціяльних дісциплін по українознавству (отже: українська історія, історія української літератури, історія права, етнографія, фільольогія, фізіографія й ин.), дальше desiderata з обсягу поодиноких наукових питань, а в кінці викази найважнійших клясиків загально-европейської літератури і науки.

Управа Бібліотеки свідома трудностий, які взагалі звязані з виготовлюванем таких бібліографічних показчиків; тим більш у нас — де нема дотепер анї повної бібліографії українських друків взагалї (аж до найновійших часів), анї систематичних показчиків до поодиноких відділів українознавства спеціяльно. Одначе мимо того піднимаєть ся сеї нової працї — в надії, що знайде у нашого інтелїґентного загалу належне зрозуміне і признане для своїх заходів і змагань, а в результатї живий і скорий відклик на бібліотечні зазиви й просьби.

Всї жертви, пропозиції обміну або — продажі-купна треба посилати на адресу: *Управа Бібліотеки Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові*, ул. Супінського, ч. 17.

В часї від 1. V. — 31. VIII. визичено з бібліотеки: до дому — 550 томів на 405 реверсів; до бібліотечної „Наукової робітнї" — 196 томів і випусків на 123 реверсів. Разом — 746 томів і випусків на 528 реверсів.

Управа Бібліотеки.

Справоздане з Музея
за час від 1 мая до 31 серпня 1909 р.

В сім часі даровано або закуплено до музея такі річи: Від д. А. Онищука прийшли — кріс, пушка, порошник, шабля, штилет. Від д. Д. Харовюка через д. В. Щербаківського — збірка писанок (49), зібраних у Ростоках (над Черемошем). Через д. Бандрівського від пані Сальомеї Крушельницької — камяна політерована сокира; від п. А. Крушельницької камінь з Болівії й єгипетський перстінь. Від д. О. Олійника — кілька звірячих зубів, викопаних робітниками в с. Купчинцях у верстві глини. Від о. М. Зубрицького — два образи, Страшний Суд і св. Миколай, модель бойківської хати, бойківська ноша на два манекіни. Від М. Біляшевського — колекція старинностей з „Княжої Гори" в Київщині (усього разом 153 річи); колекція з городища біля с. Кончі, Черкаськ. пов. у Київщині (усього 32 річи); енколпіон, хрест з ланцюжком і виріб з кости — все з с. Хмільна, Черк. пов.; збірка (31 річ) з Городища „Княжа Гора"; 8 бронзових річей з Єгблова, Канївського пов.; начиня з с. Шендерівки Канів. пов.; 5 скитських стрілок із могили біля Шендерівки; скитська амфора з могили біля с. Медведівки, Кан пов.; 2 кафлї з Суботова; 2 кафлї з подвіря церкви св. Софії в Київі; 1 кафля з с. Яблонева, Канївськ. пов.; 1 камяна сокирка-молот з початками політерованя, с. Кацовщина, Овручського п., Волинської ґуб.; 1 політ. долото, с. Кацовщина; 1 відбивач з могили коло м. Шендерівки; 1 відбивач; колекція старинностей з с. Кацовщини (8 річей), с. Витичева, Київськ. пов. (1 річ), с. Кончі (1 річ) і городища коло с. Ліпливого, Золотоноського п. (226 річей; 40 пряслиць, 1 грузило і 185 пацьорків); збірка бронзових окрас і хрестиків з городища коло с. Ліпливого (86 річей).

Передано в музей М. Біляшевським, закуплені і даровані: 4 вишивки шовком від підризників, 1 вишивка нитками з XVIII ст. (Київщина), 1 вишивка шовком з Полтавщини. Від д. Щербаківського: 1 вишивка шовком з XVIII ст. (Київщина). Від о. Вержбицького: 1 вишивка шовком з XVIII ст. (Київщина), 1 ручник з Канівського пов. Київщина), 1 хустка вишивана шовком, С. Опошня, Полтавщина, 1 наволочка (пошевка) вишивана, С. Опошня, Полт., 1 обрус, С. Опошня, 10 вишиваних ручників, 2 жіночі вишивані сорочки, 30 картонів вишивок з Поділя. Закуплено в Київі: бронзове вістре до списа, залізне стремя й удила, два залізні уламки, залізне вістре, 2 залізні кавалки в формі вилок, залізний кавалок з кольчуґи, 4 пряслиці, 3 намистники; 1 скляна ручка, 2 намистники й 2 пряслиці з Вигуровщини; 3 мідяні іконки; 6 зразків археольоґічних фальсифікатів (4 залізні й два скляні); 1 бронзовий обруч з Італії.

Через М. Грушевського одержано: від д. Є. Калитовського: 3 срібні монетки (Заліссє, п. Єрмаківка), 23 срібні монетки (С. Касперівка, Заліщицького п., знайдено розсипані на пасовиску, при дорозі з Касперівки до Лисичник); від д. М. Біляшевського — 1 привісна печатка, Стеблів, Канівськ. п. (Київщина). Д. Гамаль передав 1 залізне вістре до списа, знайдене в Каменополі (Підярків, п. Бібрка) й 1 кремінний ніж невідомого походження; від М. Рубінштейн — кремінна політ. сокирка (с. Черниводи, Каменецького п.).

Мик. Залїзняк.

Товариства й інституції,

що приступили до обміну виданями.

Anvers. Académie Royale d' Archéologie.

Berlin. Kgl. Preussische Akademie der Wissenschaften.

Brünn. Deutscher Verein für Geschichte Mährens und Schlesiens.

Budapest. Budapest székesfőváros statisztikai hivatala.

Екатеринославъ. Губернская ученая архивная коммиссія.

Firenze. R. Bibliotheca Nationale Centrale.

Кіевъ. Кіевская Духовная Академія.

Кіевъ. Кіевскій Губернскій Статистическій Комитетъ.

New York. The American Geographical Society.

СПетербургъ. Императорскій Ботаническій садъ.

СПетербургъ. Институтъ инженеровъ путей сообщенія Импер. Александра I.

СПетербургъ. Отдѣлъ статистики и картографіи Министерства путей сообщенія.

Тифлисъ. Императорское Кавказское Медицинское Общество.

Вильна. Виленская Коммиссія для разбора и изданія древнихъ актовъ.

Нові виданя Товариства.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка, наукова часопись, присвячена передовсім українській історії, фільольоґії й етноґрафії, виходить у Львові що два місяці під редакцією М. Грушевського. Р. XVIII. Р. 1909, кн. III. Т. LXXXIX. Львів, 1909. Ст. 240, 8⁰. Ціна 3 кор. Зміст: 1. Зміст тому ст. 3—4. — 2. Теорія і розвій літератури, написав Ів. Франко, ст. 5 45. — 3. Виговщина і Гадяцький трактат, написав Василь Герасимчук: IV. Гадяцький трактат, ст. 46—90. — 4. З сорокових років, студії Олександра Грушевського: 3. Етноґрафічні видання і пляни, ст. 91—110. — 5. Студії над галицько-руськими граматиками XIX в., написав Михайло Возняк (далі буде), ст. 111—143. — 6. Три листи Волод. Антоновича до Антона Миодушевского, ст. 144—151. — 7. Miscellanea: а) Татарський дзвінок, под. Т. Ревакович; б) До історії відносин австрійської бюрократії в Галичині до українського національно-політичного руху в 1849—50 рр., под. І. Созанський; в) Лист Т. Шевченка до Е. Ковалевського, под. В. Доманицький, ст. 152—159. — 8. Наукова Хроніка: Огляд часописей за 1908 р. — часописи українські, ст. 160—183. — 9. Бібліоґрафія (рецензії та справозданя, зміст на ст. 238), ст. 184—239). — 10. Оголошення ст. 240.

Записки Наукового Товариства імени Шевченка, наукова часопись, присвячена передовсім українській історії, фільольоґії й етноґрафії, виходить у Львові що два місяці під редакцією М. Грушевського. Р. XVIII. Р. 1909, кн. IV. Т. XC. Львів, 1909. Ст. 244, 8⁰. Ціна 3 кор. Зміст: 1. Зміст тому ст. 3—4. — 2. Студії з історії церковної унії. III. Місаілів лист, написав Богдан Бучин-

ський (кінець), ст. 5—24. — 3. Матеріяли до історії суспільного та економічного побуту Лівобережної України в XVIII ст., подав Виктор Барвінський, ст. 25—32. — 4. Студії над галицько-українськими граматиками XIX в. III—VIII, написав Михайло Возняк (далї буде), ст. 33—118. — 5. Деканальні й парохіяльні бібліотеки перемиської епархії, написав Михайло Зубрицький, ст. 119—136. — 6. До психольоґії 1848 року (Справа Ст. Гошовського), подав Іван Кревецький. — 7. Miscellanea: а) Кілька документів до історії 1848—49 рр., под. Ів. Созанський; б) Матеріяли до біоґрафії Е. П. Гребінки, под. В. Доманицький; в) До історії українського театру в Галичині, под. Мих. Возняк, ст. 158—178. — 8. Наукова хроніка: Працї археольоґічних зїздів у Харкові й Катеринославі, подав Мик. Залїзняк, ст. 179—212. — 9. Бібліоґрафія (рецензії та справозданя, зміст на ст. 241) ст. 213—242. 10. Оголошеня ст. 243—244.

Збірник історично-фільософічної секції Наукового Товариства імени Шевченка у Львові. Т. XII і XIII. Історія України Руси. Написав Михайло Грушевський. Том VII. Козацькі часи до р. 1625. Частина I—II. Київ-Львів, 1909. Ст. X+628, 8⁰. Ціна 7·50 кор. Зміст: Вступне слово, ст. VII—X. — I. Східно-полуднева Україна в XV—XVI вв., ст. 1—65. — II. Початки української козачини, ст. 66—127. — III. Зріст і орґанїзація козачини в передостаннїх десятилїтях XVI віку, ст. 128—170. — IV. Перші козацькі війни, ст. 180—252. — V. Східня Україна і козачина на порозї XVII в. Соціальне значінє козацтва, ст. 253—313. — VI. Полїтичні обставини перших десятилїть XVII в. і їх вплив на зріст і розвій козачини, ст. 314—387. — VII. Козачина в службі національних українських змагань. Київський освітний рух і відновленне православної єрархії, ст. 388—479. — VIII. Від Хотина до Курукова, ст. 481—561. — Примітки, ст. 562—590. — Показчик імен і річей, ст. 591—601. — Помилки, ст. 609—612. — Зміст, ст. 613—624. — Перегляд I—VII томів Історії України-Руси, ст. 625—627.

Етноґрафічний Збірник. Видає етноґрафічна комісія Наукового Товариства імени Шевченка. Т. XXVII. Галицько-руські народнї приповідки. Зібрав, упорядкував і пояснив др. Іван Франко. Том III, вип. I. (Рабунок—Час). У Львові, 1909. Ст. 300, 8⁰. Ціна 4 кор.

Хроніка Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Р. 1909. Вип. I. Ч. 38. Справозданє за місяцї: січень-цвітень. Львів,

1909. Ст. 52, 8⁰. Ціна 30 сот. Зміст: Засїданя Видїлу. — Засїданя секцій. (М. Грушевський — Історія України-Руси, т. VII, ч. 2. В Герасимчук — Виговщина і гадяцький трактат. Др О. Маковей — Кілька документів з Гуцульщини. Др. В. Щурат — До біоґрафії й писань Івана з Вишнї. Др. Іван Франко — Причинки до історії 1848 р. Вяч. Липинський — Ґенерал артилерії в. кн. Руського. Б. Бучинський — Митр. Григорій. Юр. Кміт — Причинки до історії руського духовного семінара у Львові 1837—1851 рр. Тойже — народна сїльська школа в Галичинї 1810—1824 рр. І. Кревецький — Матеріяли до історії укр. народн. шкільництва в Галичинї в 1850—50 рр. Др. С. Томашівський — Збірка матеріялів до історії галицько руського шкільництва. Др. О. Маковей — Матеріяли до житєписи О. Федьковича. М. Возняк — Студії над українськими граматиками в Галичинї 19 ст. Тойже — До історії трупи Бачинського. Вол. Кучер — Основи електронїки.) — Засїдана комісій. — Участь Товариства в ювилею М. Гоголя. — Орґанїзація складок на памятник Т. Шевченка в Київі. — Справоздане з бібліотеки. — Дезідерати бібліотеки. — Реґулямін бібліотеки. — Справоздане з музея. — Товариства й інституції, що приступили до обміну виданями. — Нові видання Товариства.

Chronik der ukrainischen Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften in Lemberg. Heft I. Jahrgang 1909. N. 37. Bericht für das Jahr 1908. Львів, 1909. Ст. 60, 8⁰. Ціна 1 кор. Зміст: Tätigkeit des Ausschusses. — Tätigkeit der Sektionen und Kommissionen. — Wissenschaftliche Publikationen. — Mitglieder der Gesellschaft: Ehrenmitglieder. Wirkliche Mitglieder. Stiftungsmitglieder. Ordentliche Mitglieder. — Mitglieder der Kommissionen. — Administration der Gesellschaft. — Institutionen, die mit der Gesellschaft im Tauschverkehr gestanden sind. — Stand der Bibliotek. — Bilanz der wissenschaftlichen Publikationen. — Kassabericht.

Відбитки.

Виговщина і Гадяцький трактат. Написав Василь Герасимчук. (Відбитка з „Записок", т. 87—89). Львів, 1909. Ст. 106, 8⁰. Ціна 2 кор.

З сорокових років. Студії Олександра Грушевського. III. Етноґрафічні видання й пляни. (Відбитка з „Записок", т. 89). Львів, 1909. Ст. 20, 8⁰. Ціна 40 сот.

Студії з історії церковної унії. Написав Богдан Бучинський. (Відбитка в „Записок“, т, 85 - 86, 88 і 90). Львів, 1909. Ст. 86, 8⁰. Ціна 1·70 кор.

Матеріяли до суспільного та економічного побуту Лївобережної України в XVIII столїтю. Подав Віктор Барвінський. (Відбитка з „Записок“, т. 90). Львів, 1909. Ст. 8, 8⁰. Ціна 15 сот.

Деканальні й парохіяльні бібліотеки перемиської епархії. Написав Михайло Зубрицький. (Відбитка в „Записок“, т. 90). Львів, 1909. Ст. 18, 8⁰. Ціна 40 сот.

До психольоґії 1848 року. Справа Ст. Гошовського. Подав Іван Кревецький. (Відбитка з „Записок“, т. 90). Ст. 22, 8⁰. Ціна 45 сот.